

EUROOPA LIIKUMISE EESTI
RAHVUSKOMITEE

Box 16042, tel. 20 94 99

Stockholm

EUROOPA LIIKUMISE KESK- JA IDA-EUROOPA KOMISJON

Euroopa Liikumise Kesk- ja Ida-Euroopa komitee loodi 1948.a. peale Haagi kongressi, millest juba arvukad vabadusse pääsenud Ida-Euroopa poliitikud osa võtsid. Selle komisjoni ülesandeks oli representeerida seda 100 miljonit kaas-eurooplast, kes Euroopa ühinemise, koostöö ja oma ühise tuleviku kujundamise tööst paraku pidid kõrval seisma. European Movement, mis Euroopa liikumise mõtet kõik need aastad on kannud ja propageerinud, mis dünaamilise ja suunava jõuna on seisnud ametlike Ministrite Komitee ja Konsultatiivse Nõukogu loomise ja jätkuva tegevuse taga, on algusest peale asunud seisukohale, et ühise, tervikliku ja jagamatu Euroopa idee tuleb lakkamatult elavana hoida ja et vähemalt vabadusse pääsenud Ida-Euroopa poliitilisele juhtkonnale tuleb võimaldada aktiivne ja täisõiguslik kaasatõõtamine Euroopa Liikumise raames. Ja nii ongi viimase kolme aasta kestel Kesk- ja Ida-Euroopa Komisjon Euroopa kontinendil kujunenud peamiseks ja kõige representatiivsemaks Vahe-Euroopa võõndi rahvaid esindavaks poliitiliseks organiks, nii nagu seda USA-s on Committee for a Free Europe.

Komitee loomisest peale juhtis selle tööd tuntud Briti poliitik Hon. Harold MacMillan. Nüüd, kus ta kutsuti Churchilli valitsuse liikmeks on komisjoni tööd juhtima asunud senine pearaportöör inglase Major E. Beddington-Behrens. Komitee asepresidentideks on praegu: Balti riigid: min. A. Rei ja Charge d'Affaires S. Backis, Poola: krahv Ed. Raczynski, G. Zdzisichowski, Tsehho-Slovakkia: min. S. Osusky, prof. A. Prochazka, Ungari: min. M. Paul Auer, min. M. G. Bakach-Bessenyei, Jugoslaavia: prof. S. Yovanovitch, dr. J. Krnjevic, Bulgaaria: min. M. N. Balabanov, dr. G. M. Dimitrov, Rumeenia: min. M. G. Gafencu, prof. V. Veniamin, Albaania: dr. I. A. Toptani. Lääne-Euroopa esindajatena on komisjoni abipresidentideks endised Prantsuse peaministrid P. Ramadier ja P. Reynaud samuti senaator E. Pezet, Briti liberaalse erakonna juht Rt. Hon. Clement Davies ja Labor Party laekur Rt. Hon. Arthur Greenwood, samuti Belgia senaator M. E. de la Vallée Poussin ja European Movement peasekretär dr. J. H. Retinger. Kesk- ja Ida-Euroopa komisjoniga vahetus koostöös töötavad Eesti, Läti, Leedu, Poola, Tsehhoslovakkia, Ungari, Rumeenia, Bulgaaria, Hispaania ja Albaania E. Liikumise rahvuskomiteed.

Komitee on avaldanud oma põhimõtted Vahe-Euroopa vabastamiseks ja taasülesehitamiseks esialgses rappordis: "Basis for an Eastern European Policy". Komisjoni pingutuste viljana sobitada senisest parem koostöö Lääne-Euroopa esindajatega moodustati Euroopa Nõukogu poolt Strassbourgis eelmisel aastal eriline komitee Euroopa Nõukogus mitte esindatud Ida-Euroopa riikide huvide kaitseks. Ka selle komisjoni esimeheks valiti Rt. Hon. Harold MacMillan.

Komisjoni suuremaks ürituseks on 21-24. jaan. 1952.a. Londonis peetav Ida-Euroopa konverents, millest osa võtavad kõigi Vahe-Euroopa võõndi rahvaste vabad esindajad nii Euroopast kui ka USA-st, samuti suur arv Lääne-Euroopa poliitikuid. Sellel konverentsil, millest osa võtab ka arvukas eesti delegatsioon, tulevad kaaluma kõik põhilised Ida-Euroopa vabastamise ja taasülesehitamise probleemid. Konverentsi eeltöödena on koostatud terve rida rapporte Ida-Euroopa taastamisküsimuste kohta, milles kokkuvõtted on toodud lisandatud. Need on konstruktiivsed kavad, mis omavad erilist tähtsust ja kaalu eriti praegu toimivas külmas sõjas võitluses kommunistliku ideoloogia vastu. Need positiivsed kavad peavad andma uut usku ja lootust niihästi säälpool raudeesriiet asuvatele orjastatud rahvastele kui ka nende esindajatele vabas maailmas. ELERK sooviks on, et kõik selle liikmed lisandatud kokkuhaarava programmiga tõsiselt tutvunevad.

Kas Balti riigid võtavad osa Ida-Euroopa konverentsist?

ELERK Juhatus.

Kokkuvõtted ingliskeelsetest
referaatidest.

MATERJALE IDA- JA KESK-EUROOPA KONVERENTSISKS.
=====

A

EUROOPA-LIIKUMISE MAJANDUSE ALAKOMITEE RAPORT.

Esialgne kavand 1.veebr.1951.

Referent: Mr. Plessia

I Ida- ja Lääne-Euroopa majanduslik tähendus teineteisele.

1. Raudeesriie põhjustab Euroopa majanduselus tõsiseid häireid.

2. Ida-Euroopa varud, eriti põllumajandussaadused, on Lääne-Euroopale olulised. LRO Euroopa Majanduskomisjoni arvestuse järgi oli a. 1948 Lääne-Euroopa import Ida-Euroopast soovitatavast väärtusest vaid 12%. Väiksem kaubanduskäive mõjub mõõda-pääsmatult elatistaset langetavalt.

3. Ida-Euroopa maad on otseselt sõltuvad kaubavahetusest Lääne-Euroopaga, mis 1938 moodustas üle nelja viiendiku nende kogu väliskaubandusest.

II Majanduspoliitika nõukogude võimu all.

1. N.Liit imeb endasse praegu 50-80% oma Ida-Euroopa "satelliitide" kogueks-pordist absurdsest madalate hindade eest. Ta võime kaupu - eriti tarbimiskaupu - vastu anda on äärmiselt piiratud.

2. Rasketööstuse väljaarendamine toimub peamiselt silmaspidades Punaarmee varustusvajadusi.

3. Püütakse katkestada kõik majanduslikud sidemed Lääne-Euroopaga.

III Ida-Euroopa majanduse arendamise võimalused.

1. Ida-Euroopa põllumajanduslikud piirkonnad on tugevasti ülerahvastatud. Kuna rahvastiku enamik elatub põllumajandusest tingib see ebaefektiivse tööjõu kasutuse ja madala elatistaseme.

2. Elatistaseme tõstmiseks on vaja üle minna intensiivsemale põllumajandusele ja üldse intensiivsemale industrialisatsioonile. Mehhaniseeritud põllumajandus vabastaks tööjõudu tööstusliku tootmise jaoks, suurem tööstustoodang teeks omakorda võimalikuks ulatuslikuma väliskaubanduse.

3. Majanduse arenduse edu sõltub kõigi erimaade soove kooskõlastava ühise teotsemise võimalusest. Siin ei saa eraldada Ida-Euroopat Lääne-Euroopast.

amell. Linn 1071

IV Ida- ja Lääne-Euroopa majanduslik ühinemine.

1. Euroopa majanduslik ühinemine tooks endaga (pärast kohandusperioodi) kaasa hulga olulisi paremusi: suurema mahuga turu, võistluse mõjul tekkiva parema tööjaotuse ja ulatuslikuma spetsialiseerumise. Ainult sellise ühise majandusliku ruumi loomine võimaldaks tõsta Euroopa elatistaset Am.-Ühendriigega võrreldavale kõrgusele.

2. Selline ühinemine oleks Ida-Euroopa mandele eriti kasulik. Lähem kontakt Lääne-Euroopa tööstusmaadega kergendaks vajaliku kapitali, tehniliste oskuste ja masinate saamist. Teiselt poolt saab ainult Lääne-Euroopa turu abil leida Ida-Euroopa põllumajandussaadustele täielikku kasustust.

V Ida-Euroopa maade majanduslik ühinemine.

1. Lääne-Euroopa majanduslik ühinemine pole seni kehjuks teostunud. Kui Ida-Euroopa maade vabanemisel pole olukord muutunud, tuleb teostada Ida- ja Kesk-Euroopa majanduslik ühinemine eraldi.

2. Majanduslik ühinemine seisneks tollimüüride kaotamises ja ühise rahanduspoliitika sisseseadmises, teiste sõnadega ühise vabakaubandusliku ruumi loomises.

3. Silmas pidades tulevasi olukordi, tuleks ette näha ka ühise rahaühiku loomist. Terve rahanduslik alus on eriti oluline Lääne ja Ameerika kapitali juuretõmbamiseks.

4. Ida-Euroopa maade majanduslikku ühinemist kergendab asjaolu, et nad praegu nõukogude võimu all on allutatud samale majanduspoliitikale ja seatud samadesse tingimustesse. Pole vaja sellist vastastikust kohandamisperioodi, nagu üksteisest majanduslikult eraldieksisteerinud maade ühinemisel.

5. Nähtuna kaugemas perspektiivis pole võimalik kohaldada ühist majanduspoliitikat ühise rahaga tolliliidus ilma ülerahvusliku võimuta. Kui võrd tuleks teostada Ida- ja Kesk-Euroopa poliitilist ühinemist, pole siinkohal võimalik arutella.

6. Väiksemate, üksikuid maid haaravate majandusliitude loomine tähendaks eelsõja-aegsega võrreldes edusammu, kuid neid ei saa pidada küllaldaseks.

7. Erilisi koostöö-ülesandeid saab kõige otstarbekamalt lahendada "funktsionaalsete", ülesandeliste koostööorganisatsioonide kaudu (näit. jõumajanduses, liikluses), milliseid tuleb ette näha terve hulk. Samuti tuleb osa võtta samalaadilistest Euroopa "funktsionaalsetest organisatsioonidest".

B

EUROOPA-LIIKUMISE TÖÖSTUSE ALLKOMITEE RAPORT.

Esialgne kavand 17.jaan. 1951.

Referent: dr. V. Bernard

1 Tööstuse loomuliku eeldused Ida-Euroopa mais.

Tööstuskaupade tarbimine on Ida-Euroopa maades alati olnud suhteliselt madal. Põhjuseks on kapitali ja tehniliste kogemuste puudus.

II Muudatused nõukogude võimu all.

1. Kõigis satelliitriiges on Nõukogude Liit peale surunud majanduspoliitika, mis arvestab ainult N.Liidu, mitte aga vastavate maade endi huve.

2. Pikaajalised (5-6 a.) majandusplaanid tööstuse väljaehitamiseks ülejõu käivate investeeringute abil.

3. Pearõhk lasub kõigis neis mais rasketööstuse, eriti masinaehituse ja elektrienergia tootmise väljaarendamisel.

4. Praegune tegelik olukord:

Kuigi täpsemad andmed puuduvad, tuleb oletada, et osa plaane on juba teostatud või teostatakse lähemal ajal. Plaanide kvantitatiivseks täitmiseks alandatakse kvaliteeti.

Paratamatud järeldused: olatistaseme langus ja nende maade üha suurenev sõltuvus N.Liidust, kuna neil endil puuduvad nii turg kui toormaterjalid rasketööstusele.

Rasketööstuse üle-ekspandeerimisega on rikutud nende maade seesmine majanduslik tasakaal. See toob kaasa raskeid probleeme tööjõu rakendamise ja paljudel muudel aladel.

III Tuleviku-väljavaated.

1. Vabanenud Ida-Euroopa maade esimeseks ülesandeks majanduse alal kujuneb praeguse üle-industrialiseerimise tagajärgede likvideerimine.

2. Tööstus tuleb taas kohandada vastava maa loomulikole eeldusile ja vajadussile. Ida-Euroopa võiks hästi varustada Lääne-maailma põllumajandussaadustega, ka töödeldud kujul. Selleks tuleks arendada vastavat tööstust (konserveerimine, külmetusseadised, silod), analoogiliselt kesk-lääne vastavale tööstusvööndile USA-s.

3. Tööstuse liberaliseerimise vajadus. Tuleb kaotada tolli- ja kvoodimüürid Ida-Euroopa maade vahel.

4. Pidev koostöö on vajalik kogu Ida-Euroopa ruumis nii investeeringute kui üldse kogu tööstustegevuse keskseks kavandamiseks ja koordineerimiseks.

IV Ida-Euroopa maade majandusliku koostöö vorm:

On vaja keskseid permanentseid ja teovõimsaid asutusi, kes seisaksid eri maade tööstuste koordineerimise osas kõrgemal üksikute maade valitsusist.

V Ida-Euroopa majanduslik koostöö Läänega.

1. Ida-Euroopa maade vaheline tihed majanduslik koostöö ei tohi takistada koostööd kogu Euroopa kui terviku raames.

2. Et saada Ida-Euroopat majanduslikult jalule, on vajalik, et see ala lülituks mõnda suuremasse majandusprogrammi (midagi Marshall'i-plaani taolist), mis võimaldaks osasaamist Lääne poolt pakutavast abist, mida N.Liit senini on takistanud.

C

PÕLLUMAJANDUSE DEMOKRAATLIK UUESTI-ÜLESEHITAMINE ÜHENDATUD EUROOPA RAAMES.

Kavand oktoobrist 1951.

Referent: Dr. G. M. Dimitrov

Üldolukord.

Kesk- ja Ida-Euroopa on ülekaalukalt põllumajanduslik maa-ala, kus elab 115 milj. rahvast, neist linnades 22 milj. ja 93% olid talupojad. Ka Tšehhoslovakkias oli põllumajanduses 39,7% rahvastikust ja põllumajandus andis 36% rahvamajanduslikust tulust. Maareform oli läbiviimata. Maavähesus on elustandardi allasuruja. Näiteks olgu Taani, kus 100 aakri pm maa kohta tuleb kaks, I.-Euroopas aga kuus talupidamist. Tähtsaimaks probleemiks oli ja on maareform sihiga, et maa kuuluks neile, kes seda harivad. Teiseks vajab põllumajandus moderniseerimist rahva elatistase tõstmise võimaldamiseks. Talu ei ole mitte üks äraelamiseks, vaid ka vahendiks rahule, iseseisvusele, poliit. ja kodanl. õigustele ja sotsiaalsele õiglusele. On selge, et Ida-Euroopa maad vajavad industrialiseerimist, et ülemääralisele rahvastikule võimaldada rahuldavamat äraelamist.

Kommunistid kasutades olukorda algasid maareformiga ja industrialiseerimisega, kuid seda selleks, et hävitada talupoeglust kui poliitl vastast.

Praegune kollektiviseerimine ja industrialiseerimine.

Sovjetivõim on sundinud maareformi brutaalsete abinõudega talundid kolhoosi süsteemi. See on lõppenud majandusliku ebaõnnestamisega, kuid eesmärk on ka teine: talupega on tahetud viia täielikku sõltuvusse sovjetivõimust, samuti et sõja ajal saaks paremini käsutada majandust. Balti riikide jõukas ja edumeelne talupoeglus on täiesti hävitatud. Teistes I.-Euroopa riikides on kolhoseerimise protsess olnud aeglasem ja rohkem senini veel paberil.

Nagu põllumajanduses, nii on ka tööstuse arendamine sovjetivõimu poolt toimunud kunstlikult, kusjuures pearõhk on pandud tööstusliku proletariaadi suurendamisele. Rasketööstus on rajatud võõra võimu poolt ja selle vajaduste, eriti sõjatööstuse rahuldamiseks. Kohalik rahvas aga kannatab suure tarbeainete puuduse all. Praeguse võimu langemisel, kas ilma või hävitava sõjaga, on need maad ruineeritud poliitiliselt, majanduslikult ja kultuuriselt.

Demokraatlik taasülesehitamine.

Esimeseks sammuks peale vabanemist on kõigi rahvasto suveräänsuse kehtestamine ühes kodanikuõiguste ja demokraatlike asutuste taastamisega. Desovjetiseerimine tuleb teostada süstemaatiliselt ja astmeliselt.

Kolhooside likvideerimine korraldada kahjustamata rahvamajandust ja nälgiva rahva seisukohast tähtsat toitlustust. Selleks tuleks uue maareformiga luua elujõulised talundid ja sellele lisaks maa-krediitasutused. Üldise odu seisukohast on tähtis kaasa tõmmata põllumehed sotsiaalses ja poliitilises ülesohitustöös.

Põllumajandusliku tootmise taastamise põhijooni.

1. Tuleb koostada viimistletud kavad põllumajandussaaduste tootmiseks nii üksikriikidele, kui ka tervele regioonile.

2. Kapitali investeerimiseks tuleb luua maade vaheline ühistegeline organisatsioon krediidi, varustamise, ekspordi, impordi jne. aladel.

3. Väliskaubanduse alal tuleks luua nn. Eastern European Pool.

4. Kõik need algatused teostada era- ja ühistegelise ettevõtlikkuse abil.

5. Ühine rahandussüsteem luua tervele Euroopale.

6. Luua ühtlane kava suurmajapidamiste likvideerimiseks.

7. Korrigeerida senine õigus ja seadusandlus maaomajanduse produktiivsuse huvidest lähtudes. Maa ei pea olema ostu-müügi objektiks ja talund kindlustagu peale muu ka talupojaseisuse puutumatus.

8. Ühistegevus tuleb tõsta ausse. Sovjeti süsteemi autoritaarsed ja bürokraatsed asutused (näit. traktorijaamad) peavad kaduma.

9. Demokraatlik ühistegevuse süsteem peaks olema aluseks sovjeti süsteemi üleviimisel vabale põllumajandussüsteemile.

10. On vajalik tugev kutseline organiseerimine (põllumajanduslikud kojad).

11. Tuleb luua ühine riikidevaheline turundamise organisatsioon

Täiendavaid ettepanekuid:

12. Põllumajanduse intensiivseerimine ühes kutses hariduse tõstmisega on vajalik. Kodumajandust (maa sotsioloogia) õpetada ka ülikoolides.

13. Industrialiseerimise osas on vaja rõhutada, et tööstus ja põllumajandus töötagu käsikäes.

14. Liikluse arendamine peab olema suureks abiks põllumajanduse arendamiseks.

15. Maa elektrifitseerimist pidada eriti tähtsaks talutööde ratsionaliseerimisel (Donau oru jõujaamade ühine projekt).

16. Kapitali saamist taotleda president Truumani "Point Four Programme"ile taoliste kavade alusel.

17. Uus-panganduse süsteem luua Ida-Euroopa välislaenudega varustamiseks Euroopa uue pangandussüsteemi raames UNO üldkorralduse all. Ainult internatsionaalsed garantiid julgustaks väliskapitali rakendamist Ida-Euroopasse.

Euroopa ühtsust tuleb rõhutada.

Ennesõjaaegselt olukorrale tagasimineku pole võimalik ega soovitav. Kõik riigid, nii suured kui väikesed, peavad leppima oma absoluutse, suveräänsuse piiramisega, mis kahe sõja vahel oli ebajumaluseks, kuid mis oli ka Rahvasteliidu ebaõnnestumise põhjuseks.

Talupoegade poolt on alati rõhutatud nende demokraatlikke eesmärgi ja nad on olnud alati vastu diktaatorlikele või monopolistlikele režiimidele. Rahuldav Ida-Euroopa agraarprobleemi lahendamine võib saada otsustavaks teguriks Lääne kultuuri päästmisel ja samuti olla tugevaks lisandiks kogu Euroopa konsolideerimisele.

TULEVANE SOTSIAALPOLIITIKA.

Kavand 15.juunist 1951.

V Uus sotsiaalprogramm.

32. Sotsiaalpoliitika peab üldistes joontes kehastuma alljärgnevalt:

1. Mõtte-, sõna- ja koosoleku vabaduse taastamine.

2. Liitunud Rahvaste Organisatsiooni poolt kehtestatud Inimõiguste deklaratsiooni printsiipide rakendamine ja Euroopanõukogu poolt kehtestatud Inimõiguste Euroopa-charter'i täielik omaksvõtmine.

3. Ühinemisvabadus ja vabade ametiühingute taastamine. Neil ametiühinguil peavad olema samad vabadused kui sarnastel organisatsioonidel Läänes, kaasa arvatud streigiõigus.

4. Töötingimuste kontrollimiseks rahvuslike ja rahvusvaheliste asutuste loomine. x)

5. Rahvusvahelise Tööbüroo konventsioonis ^{xx)} soovitatud standardile vastava sotsiaalseadusandluse omaksvõtmine.

6. Õiglase sotsiaalkindlustussüsteemi kehtestamine.

7. Ise oma töö üle disponeerimise vabaduse taastamine.

8. Liikumisvabaduse taastamine.

9. Varanduse omanise vabaduse taastamine.

10. Majandusliku sõltuvuse, mille kommunism on surunud peale inimestele Ida-Euroopas, tehes need täiesti rippuvaks riigist, kaadamine. Seda võib saavutada järgmisel teel:

/a/ Kolhooside kaotamine ja talupidajate maapidamise ning omandusõiguse uuesti sisseviimine, kõrvuti kooperatiivsete ühingutega nii põllumajandusliku produktiivsuse tõstmiseks kui müügi organiseerimiseks kõige tõhusamal viisil.

/b/ Kaubanduse denatsionaliseerimine.

/c/ Era-säästmise õiguse kindlustamine.

/d/ Era-initsiatiivi ergutamine.

/e/ Tööstuse detsentraliseerimine.

x) Mõeldakse arvatavasti tööinspektsiooni

xx) Peaks arvatavasti õieti olema: Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsioonides ja rekommendatsioonides ...

EUROOPA LIIKUMISE KULTUURI ALAKOMITEE RAPORT

Esialgne kavand 11.sept. 1951.

Aruande sissejuhatavas osas märgitakse, et igasugune kultuurilooming eeldab vabadust. Selle hävitamisega tahavad kommunistid röövida Ida- ja Kesk-Euroopa rahvastelt ka nende kultuuripärandi ja orjastada nende vaimu, et siis kasutada neid rahvamasse oma imperialistlike sihtide teostamisel.

Aruande esimeses peatükis tuuakse näiteid nõukogude võimu hävitustööst üksikutel kultuurialadel. (Üsuelu ja vaimulike tagakiusamine; vabade kultuuriorganisatsioonide ja teaduslike institutsioonide hävitamine; Kultuurielu sovjetiseerimine ja igasuguse loomingulise töö allutamine kompartei rangele kontrollile N.Liidu ülistamise teenistusse; perekonna ja kodu laostamine ning laste kasutamine vanemate jälitamiseks; valed ja ässituskampaaniaid Läänemaailma vastu).

Aruande teises peatükis rõhutatakse, et Ida- ja Kesk-Euroopa rahvaste kultuur moodustab lahutamatu osa Euroopa kultuurist ning selle pärandi kaitsmine on olulise tähtsusega Läänemaailmale.

Abinõud kultuuri kaitsmiseks.

(a) Pärast vabanemist.

20. Esimeseks ülesandeks pääle vabaduse taastamist Kesk- ja Ida-Euroopas olgu kommunismi paratäseeriva mõju kõrvaldamine ja kiirete abinõude tarvitusele võtmine mõttevabaduse jaluleseadmiseks. Samuti tuleb luua intellektuaalsele elule vajalikud materjaalsed ja moraalsed tingimused ja soodustada mõtet osavõtuks Euroopa Unioonis.

21. Esimene aste Kesk- ja Ida-Euroopa vaimseks unestiäratamiseks olgu normaalse suhete loomine läänemaailmaga. Et kiirendada vaimse ja moraalse tervenemise protsessi peab läänemaailm algatama kultuurilise "offensiivi". Haridus ja ümberkasvatamine peab olema kultuurse ärkamise peaprobleemiks.

22. Humanistlikkudele teadustele tuleks jälle anda aukoht, kuna need treenivad vaimu ja soodustavad intellektuaalset ja moraalist vastutust, andes selgema arusaamise inimelust. Üks tähtis aine selles õppekavas peaks olema kodanikuteadus, mis peaks käsutama demokraatlikke institutsioone Euroopa seisukohalt. Ka moodsatel keel-
tel ja ajalool peaks olema suur osa. Siht ürgu olgu mitte ainult laste teadmiste avardamine, vaid kõige päält nendele otsustamisvabaduse andmine.

(b) Enne vabanemist.

24. Kui need maad kord tagasi saavad oma vabaduse, on vajalik parandada kahjud mis on tehtud nende moraalsele, kultuurilisele ja vaimsele olemusele aastaid kestnud kommunistliku ikke poolt. Selle ülesande lahendamisel tuleb suurim panus nende rahvaste maapaos olevate kaasmaalaste poolt, kellel on olnud võimalus edasi kanda oma kodumaa kultuuritraditsioone, kelle ainsad volinikud nad on.

25. Enne kui need maad on vabastatud, peaks olema iga läänedemokraatia ülesanne abistada vastaval maal elavaid Kesk- ja Ida-Euroopa riikide kodanikke. Kuigi on pööratud palju tähelepanu põgenike probleemile, on vähe teatud, et aidata põgenike teaduslikku ja kultuurilist tegevust.

26. Kesk- ja Ida-Euroopa kultuuripärandi säilitamisse aktsioon nende maade vabaduses viibivate kodanike abistamise kaudu peab taotlema järgmisi eesmäärke:

- a) Noori põgenikke tuleb abistada kõrgema hariduse jätkamisel.
- b) Tööseemist peab kergendama intellektuaalsetele töötajatele, võimaldades neil töötada oma kutsealal riigiasutustes, kaubanduses ja tööstuses.
- c) Praktilist julgustust tuleb anda põgenike gruppide poolt loodud teaduslikele ja kultuurilistele institutsioonidele.

27. Kõrgem haridus. Raudeesriide-taguste maade põgenike hulgas moodustab noorsugu tähtsa osa.

28. (a) Praegu on olemas umbes 3.000 üliõpilast vajaliku teadusliku kvalifikatsiooniga, kellel puuduvad võimalused ülikooli astumiseks.

29. (b) Nõuandev Kogu peaks soovitama, et Lääne-Euroopa maade valitsused võimaldaksid sobivat haridust ja võrdõigusliku elukorra loomist 3.000 võimalisele üliõpilasele.

30. (c) Kuna need üliõpilased suuremas enamuses on koondatud kahte või kolme Lääne-Euroopa riiki, oleks mõeldav, et teetused antaks keskse fondi kaudu, et sellega soosida olevad kulud jaguneksid võrdselt.

31. (d) Erilised ettepanekud tuleks teha Lääne ülikoolidele Kesk- ja Ida-Euroopa keelte ja kirjanduse õppetoitude loomiseks. Õppetoitude professorite assistentide ja doktorid peaksid olema komplekteeritud põgenikest.

32. (e) Selle probleemi lähem uurimine on näidanud, et on praktilisem kergendada õppimist noortele Lääne ülikoolides, kui ellu kutsuda erilised Ida-Euroopa õppekeskused. Sel sügisel American National Committee for Free Europe avab Ida-Euroopa ülikooli Strasbourgi ülikooli juures. Sellelõttu oleks ka sobiv Lääne-Euroopa maadele järgneda sellele eeskujule, toetades samasuguseid teotlusi ka teiste juhtivate ülikoolide juures.

Vaimsel alal töötavate põgenike ümberasustamine.

33. Enamiku vaimsel alal töötavate põgenike seisukord on tõesti kahetsusväärne. Mõned on suuremas haiguste ja nälja tõttu, teised vabakutselised on tihti sunnitud teenima oma leiba füüsilise tööga. Sellise seisukorra kergendamiseks on tehtud järgmised ettepanekud:

34. (a) Lääneriikide valitsused peaksid pöörduma tööstuste poole tööandjate ja töövõtjate organisatsioonide kaudu, et võimaldada kohti administratiivalal.

35. (b) Rahvusvahelistele organisatsioonidele ja agentuuridele tuleks teha esildised, paludes neid muuta nende senist poliitikat ja lõpetada põgenike diskrimineerimine. Rahvusvahelised valitsusülesannetega organisatsioonid läänes on senini keeldunud tõdelt andmast põgenikele raudeesriide tagant.

36. (c) Suures osas Euroopa riikides on vaja välismaalastel hankida eriline tööluha. Vabam poliitika selliste lubade väljasaandmisel on möödapääsetamatu, et võimaldada "valge-krao" töölistel ja intellektuaalidel ümberasuda. Euroopa Nõukogu poolt riikide tähelepanu juhtimine sellele küsimusele tuleks suureks abiks.

Kultuurilised asutused ja organisatsioonid.

37. Komisjon andis hiljuti välja ülevaate mõnestsajast teaduslikust, hariduslikust ja kultuurilisest asutusest ja organisatsioonist, millised on moodustatud rahvusgruppide poolt paguluses. See kinnitab seda suurt tähtsust, mis põgenikele annavad probleemile ja nende otsustavust parendada olukorda isiklike pingutuste abil.

38. Võitlus kommunismi vastu on peamiselt võitlus inimvaimu eest. Selles võitluses rahva vaimu eest on neil organisatsioonidel suur osa tähta. Nende tegevus, mis on elulise tähtsusega niihästi maadele raudeesriide taga kui ka kogu Euroopale, on väärt igasugust abi ja toetust.

39. Üks tähtsaim viis vastavate maade kultuuritraditsioonide säilitamiseks on praktilise abi andmine olemasolevatele põgenike organisatsioonidele. Loomulikult tuleks teha tarvilik valik, milliseid organisatsioone abistada, millised teised organisatsioonid peaks ühendatama, kus sihid kokku langevad jne. - sihiks olgu maksimaalsete tulemuste saavutamise ja mittevajalike kulutuste ärahoidmine.

Lõpuks on ette pandud et: -

40. (a) Asutatakse rahvusvaheline fond Euroopa Nõukogu liikmete poolt. Aastane toetus £ 200.000 ulatuses oleks efektiivne abi selle probleemi lahendamiseks.

41. (b) Selle fondi valitsemine peaks toimuma Euroopa Nõukogu vastutusel.

42. Ette pandud abistamise kontrollimis meetod. On ette pandud, et tuleks luua eriline büroo Euroopa Nõukogu poolt, milline kontrolliks abi, mis antakse põgenikele. See büroo võiks koosneda näiteks nõukogu saadikutest, Committee of Ministers esindajatest ja põgenike esindajatest.

- - - - -